

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕСУ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Сергієнко К. А.

Україна, м.Запоріжжя, Класичний приватний університет

Формування демократичної, правової держави пов'язане з патріотичним вихованням молоді, без якого неможливі жодні прогресивні зміни у суспільстві. Саме в умовах сучасного розвитку країни, ідея патріотизму має стати стрижнем, навколо якого будуть формуватися переконання та прагнення кожної людини, її готовність і здібність до активних дій для блага Батьківщини.

Проблема патріотичного виховання завжди займала одне з провідних місць у творчих доробках філософів, науковців та громадських діячів. Так, Л. Сенека говорив, що люблять Батьківщину не за те, що вона велика, а за те, що своя. В. Сухомлинський зазначав, що патріотизм як спрямованість свідомості, волі, почуттів діалектично пов'язаний з освіченістю, етичною, естетичною й емоційною культурою, світоглядною стійкістю, творчою працею [1, с.5]. Автор Українського педагогічного словника С. Гончаренко вважає патріотизм є одним з найглибших громадянських почуттів, змістом якого є любов до батьківщини, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури [2, с.249]. І. Харламов розглядає патріотизм як взаємопов'язану сукупність етичних відчуттів і рис поведінки, що включає любов до Батьківщини, активну працю на благо Батьківщини, проходження і збільшення трудових традицій народу, дбайливе ставлення до історичних пам'яток і звичаїв рідної країни, любов до рідних місць, прагнення до зміцнення честі і гідності Батьківщини, готовність і вміння захищати її, військову хоробрість, мужність і самовідданість, братерство і дружбу народів, нетерпимість до расової і національної неприязні, пошану до звичаїв, культури інших країн і народів, прагнення до співпраці з ними [3, с.150].

О.В. Мельникова у своєму дослідженні зазначає, що патріотизм є елементом як суспільної, так і індивідуальної свідомості. На рівні суспільної свідомості під патріотизмом мається на увазі національна і державна ідея єдності і неповторності цього народу, яка формується на основі традицій, стереотипів, історії і культури кожної конкретної нації. На рівні індивідуальної свідомості під патріотизмом розуміється любов до Батьківщини, гордість за свою країну, прагнення пізнати, зрозуміти й поліпшити її [4, с. 85].

У різні часи та епохи, в усіх цивілізованих країнах сім'я, школа, вищі навчальні заклади (ВНЗ) та суспільство ставили перед собою завдання щодо виховання громадянина, патріота своєї держави із шанобливим ставленням до особистості та суспільства, мови, культури та унікальної історичної спадщини своєї Батьківщини. Патріотичне виховання має починатись із ранніх років дитини у сім'ї, а вже далі продовжуватись у дошкільних навчальних закладах, школах, ВНЗ.

Патріотичне виховання у ВНЗ є частиною освітнього процесу. Його основними завданнями є зростання дієздатності студентів ВНЗ, підвищення рівня їхньої соціальної активності, патріотизму і готовності до гідного служіння Батьківщині, що передбачають: світоглядну підготовку студентів, реальну допомогу їм у визначенні сенсу життя в умовах здійснюваних перетворень, формування самосвідомості, ціннісного ставлення як до окремої особистості, так і до суспільства, держави; залучення студентів ВНЗ до системи соціокультурних цінностей, що відображають багатство та своєрідність історії і культури Батьківщини, народу, формування потреб у високих духовно-моральних та культурних цінностях і в їхньому подальшому розвитку; формування активної соціальної позиції та розвиток потреби в морально здоровому способі життя, здатності спілкуватися в колективі тощо [5].

Проте, як і будь-який інший процес, здійснення патріотичного виховання у ВНЗ не позбавлене певних особливостей. Серед останніх доречним буде назвати, перш за все, слабе наукове обґрунтування патріотичного виховання, як на державному, так і на освітньому рівні, і як наслідок – розрізненість наукових підходів до його розробки. Другою особливістю виступає порушення координації взаємозв'язку та наступності між всіма основними ланками системи патріотичного виховання (родиною – школами – ВНЗ) щодо вироблення загальної мети, завдань та заходів, пов'язаних з їхнім досягненням. Наступна особливість патріотичного виховання у ВНЗ полягає у відсутності цілісності і системності в організації суб'єктів, на яких покладено здійснення патріотичного виховання молоді. З однієї сторони, у цьому процесі беруть участь державні органи, організації, відомства, ефективність діяльності яких не завжди відповідає необхідному рівню, адже охоплює досить вузькі, профільні завдання, що зводяться до того чи іншого напрямку. З іншої сторони – це керівники ВНЗ, професорсько-викладацький склад, батьки, різні об'єднання та союзи, які у своїй сукупності виконують роботу відповідної спрямованості в окремих ВНЗ. Проте робота даних суб'єктів часто не має науково обґрунтованих, розгорнутих програм діяльності

та просто підміняє патріотичне виховання разовими кампаніями, приуроченими до певних історичних подій.

Отже, можна зробити висновок, що виховання громадянина має бути спрямованим перш за все на розвиток патріотизму, національної самосвідомості та правосвідомості, політичної культури, дбайливого ставлення до природи, моральності, культурної поведінки особистості. Процес патріотичного виховання у ВНЗ на даному етапі має певні вади, які можна усунути шляхом розробки виваженої та обґрунтованої програми здійснення такого виховання молоді та координації діяльності всіх учасників даного процесу.

Література:

1. Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць / За заг. ред. проф. В.І. Сипченка. – Слов'янськ: Видавничий центр СДПУ, 2007. – 556 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Харламов И.Ф. Педагогика: учебное пособие / И. Ф. Харламов. — М.: Гардарики, 2003. – 519 с.
4. Мельнікова О.В. Проблеми патріотичного виховання сучасної молоді / О.В. Мельнікова // Духовність особистості. - 2012. - Вип. 2. - С. 83-89.
5. Особливості національно-патріотичного виховання студентів у вищих навчальних закладах недержавної форми власності / Л. Г. Білий. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2012. – Вип.4. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2012_4_4.pdf.